

Factsheet: NLGW0009

Deklaag Rijn-Noord

-DISCLAIMER-

De informatie die in deze factsheet wordt weergegeven is bijgewerkt tot en met 25 april 2014. Deze factsheet dient gezien te worden als een werkversie ten behoeve van het opstellen van het Stroomgebiedbeheerplan 2015 en de daaraan gerelateerde waterplannen. Hoewel waterbeheerders en Informatiehuis Water alles in het werk gesteld hebben om de meest actuele gegevens in deze factsheet te verwerken, kan niet worden uitgesloten dat de factsheet onjuiste of onvolledige informatie bevat. Omdat de inhoud van de factsheets bestuurlijk niet is goedgekeurd, kunnen er geen rechten aan worden ontleend.

1. Basisgegevens

Dit onderdeel beschrijft de kenmerken van het waterlichaam en geeft informatie over de beschermde gebieden, die een relatie met het waterlichaam hebben.

Naam:	Deklaag Rijn-Noord	Code: NLGW0009
Deelstroomgebied:	Rijn Noord	
Waterbeheerder:	Provincie Fryslân (Friesland)	
Provincies:	Provincie Fryslân (Friesland)	

 KRW Waterlichaam	 Zwemwaterlocatie
 Provinciegrens	Winningen water voor menselijke consumptie:
 Waterschapsgrens	 Publieke grondwaterwinning
 Gemeentegrens	 Industriële grondwaterwinning
 Natura2000 gebied	 Overige grondwaterwinning
 Schelpdierwater	 Inname oppervlaktewater

Karakterschets:

In het Nederlandse deelstroomgebied Rijn-Noord zijn vier grondwaterlichamen onderscheiden; Zand Rijn-Noord, Zout Rijn-Noord, Deklaag Rijn-Noord en Wadden Rijn-Noord.

Het grondwaterlichaam Deklaag Rijn-Noord omvat het zandgebied met afdekkend veenpakket in het lage midden van Fryslan. De totale omvang van het grondwaterlichaam Zand Rijn-Noord bedraagt 884 km². Het GWL heeft een gemiddelde dikte van 180 m, heeft 1 watervoerend pakket en heeft een volume van 159 km³.

Van het GWL is een conceptuele model gemaakt in 2D en in 3D met daarin de grondwaterstroming en de opbouw van de ondergrond. Hieronder worden de modellen beschreven.

Conceptueel model Deklaag Rijn-Noord.

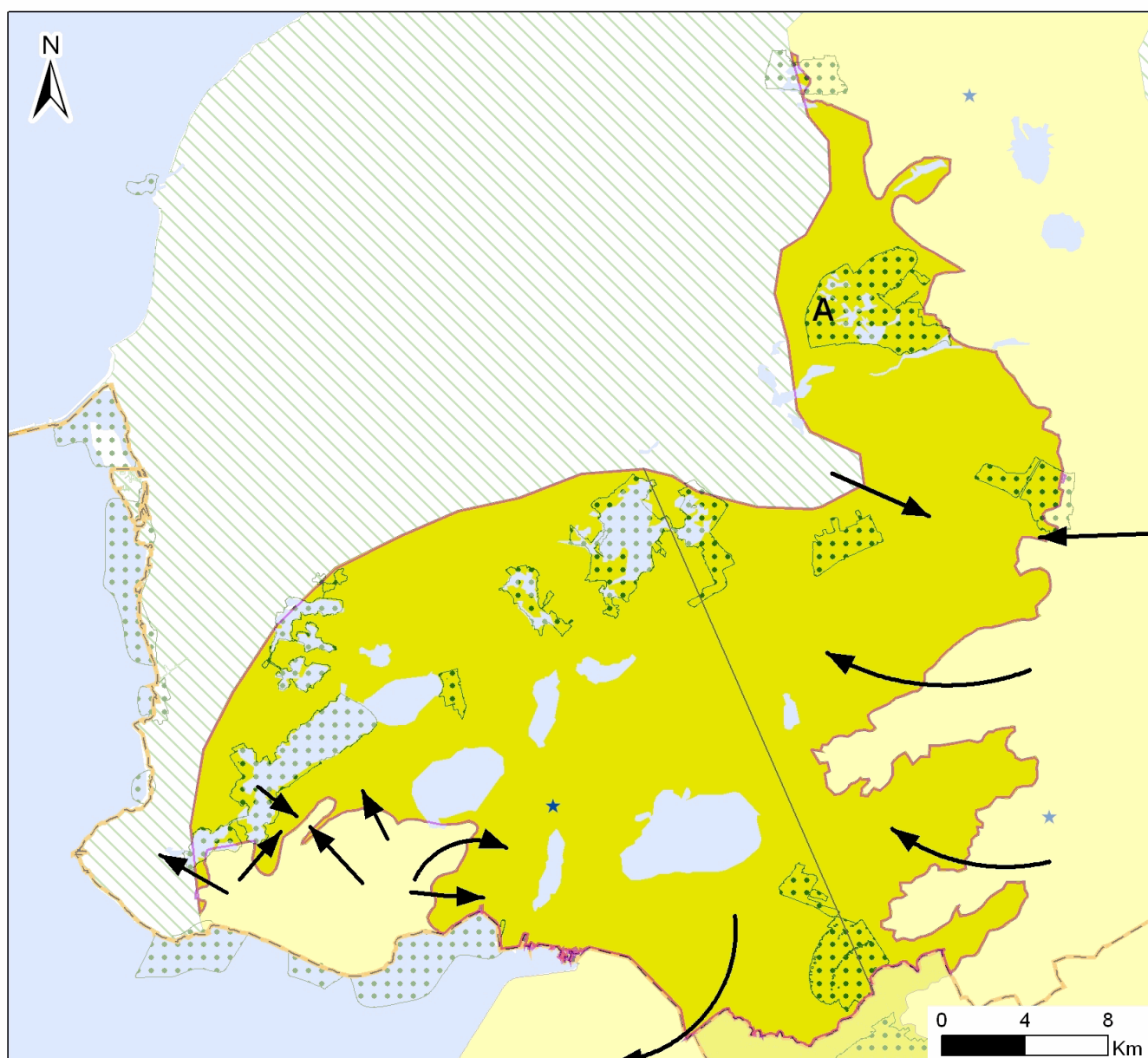
Dit GWL ligt aan de westzijde van het GWL Zand-Rijn-Noord en wordt afgedekt door een kleiige en venige Holocene deklaag. Het grondwater in de watervoerende pakketten is afkomstig van neerslag op de hogere gronden. Grondwater komt weer aan de oppervlakte in de lager gelegen gebieden waar het beeksystemen voedt. Aan de westzijde van de Friese Wouden liggen uitgestrekte gebieden waar in het Holoceen veenlagen zijn gevormd, die deels zijn verdwenen door winningen en door de oxidatie van het veen. De toplaag van de bodem bevat in dat gebied nog steeds veel organisch materiaal. Daarnaast zijn echter grote gebieden overgebleven met een veenlaag van enkele meters dik in de ondiepe bodem. In dit gebied zijn meren ontstaan. Het grondwater is vaak al brak op geringe diepte en dan niet geschikt voor onttrekkingen op grote schaal. Nabij Gaasterland is echter wel een winplaats (Spannenburg) ingericht in een streek waar het grondwater zoet is tot relatief grote diepte. Het GWL bevat aquatische of terrestrische ecosystemen die afhankelijk zijn van het grondwater.

In het gebied komen 7 Natura2000 gebieden voor waarvan 7 grondwaterafhankelijk. Op 4 locaties wordt grondwater onttrokken ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening.

De opbouw van de Nederlandse ondergrond wordt uitgebreid beschreven en onderhouden in een REgionaal Geohydrologisch InformatieSysteem (REGIS). Zowel de verbreiding van de diverse lagen als ook de geohydrologische karakteristieken zijn daarin opgenomen.

Voor een meer uitgebreide beschrijving van het grondwaterlichaam met aanvullende gegevens over de belasting, de monitoring en de toestand wordt verwezen naar het ambtelijk Technisch achtergronddocument Rijn-Noord (2014).

Conceptueel Model:

Deklaag Rijn-Noord

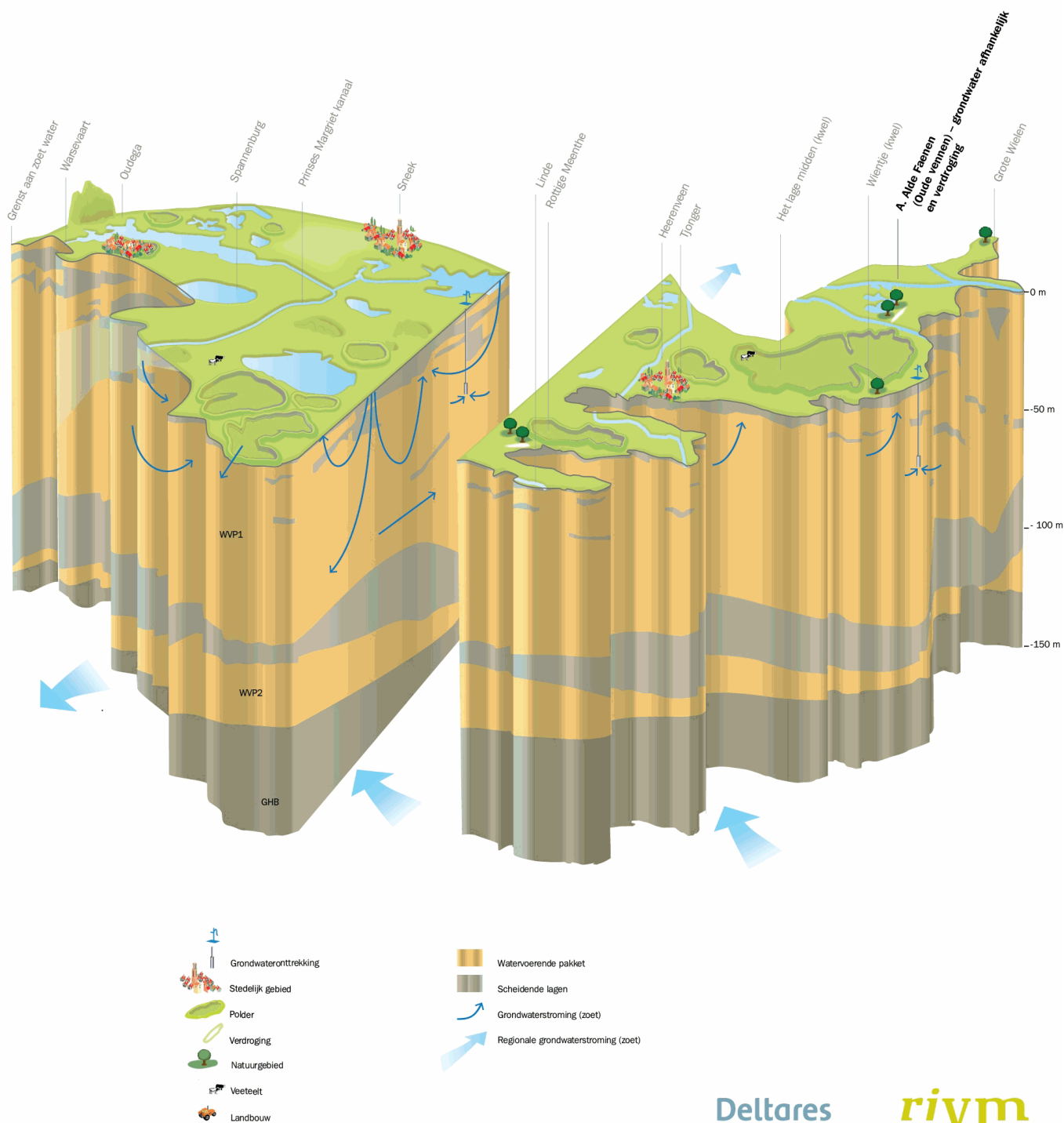
NLGW0009

Legenda

- ★ grondwateronttrekking (drinkwater- en industriële winningen)
- ➔ regionale grondwaterstromingen
- natura 2000 (op land)
- rijkswateren
- stroomgebieden

Grondwaterlichamen

- zand met deklaag
- ▭ NLGW0009
- doorsneden
- A,B,... Locatie detailschetsen

Beschermde gebieden:

- Vogelrichtlijn

Deelen (NL_VOG_14), Sneekermeergebied (NL_VOG_12), Witte en Zwarte Brekken (NL_VOG_11)

- Habitatrichtlijn

Alde Feanen (NL_HAB_13), Groote Wielen (NL_HAB_9), Oudegasterbrekken, Fluessen en omgeving (NL_HAB_10), Rottige Meenthe & Brandemeer (NL_HAB_18)

2. Belastingen en effecten van menselijke activiteiten

In dit onderdeel worden de belangrijkste belastingen en effecten van menselijke activiteiten benoemd.

Onderscheiden worden hier de volgende klassen:

- Zeer belangrijk - de belasting leidt tot een slechte toestand op één van de testen.
- Belangrijk - de belasting is een risico en kan leiden tot een slechte toestand in de toekomst.

Puntbronnen

Type bron	Toelichting	Beoordeling
overige puntbronnen	<p>- Door de bevoegde overheden is op 1 juli 2013 in Friesland in totaal 1 spoedlocatie vanwege verspreidingsrisico gemeld (Midterm review 2013 Bodemconvenant).</p> <p>Daarnaast komen er puntbronnen voor in de omgeving van kwetsbare objecten (opgenomen in de Signaleringslijst) waarvan onduidelijk in hoeverre ze risico opleveren voor het grondwater.</p>	Belangrijk

Toelichting:

Lokaal komt er 1 puntbron voor met een verspreidingsrisico (een zogenaamde spoedlocatie) en daarnaast komen er puntbronnen voor in de omgeving van kwetsbare objecten (opgenomen in de Signaleringslijst) waarvan onduidelijk in hoeverre ze risico opleveren voor het grondwater. Puntbronnen kunnen leiden tot lokale verspreiding van verontreinigingen in het grondwater. Daarmee zijn ze van invloed op de chemische toestand van het grondwater en in het bijzonder in relatie tot lokaal voorkomende kwetsbare objecten als oppervlaktewaterlichamen, grondwaterwinningen, zwemplassen en natura2000 gebieden (regionale testen).

3. Status, doelen en toestand

De toestand van het grondwater wordt beoordeeld conform het 'protocol voor toestand- en trendbeoordeling van grondwaterlichamen KRW'. Drie testen hebben een algemeen karakter en worden uitgevoerd voor het gehele grondwaterlichaam: waterbalans, intrusies en chemische toestand. Drie andere testen worden voor specifieke aandachtsgebieden uitgevoerd: drinkwater, oppervlaktewater en terrestrische ecosystemen. Voor deze gebieden is het oordeel gebaseerd op gebiedspecifieke criteria en is ook een risicobeoordeling opgenomen.

Voor de beoordeling van de chemische toestand gelden de drempelwaarden in het Besluit Kwaliteitseisen en Monitoring Water.

Testen voor het gehele waterlichaam	Toestand 2009	Toestand 2010-2015	Prognose toestand 2021
Waterbalans (grondwatervoorraad + trends stijghoogten)	■	■	■
Intrusies (kwantiteit + kwaliteit)	■	■	■
Chemische toestand	■	■	■

Regionale testen	Toestand 2009	Toestand 2010-2015	Prognose toestand 2021
Grondwaterafhankelijke oppervlaktewaterlichamen (kwantiteit + kwaliteit)		■	■
Grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen (kwantiteit + kwaliteit)	■	■	■
Drinkwater		■	■

Legenda: ■ groen = goed, ■ rood = ontoereikend, leeg = geen gegevens

*: deze toestandsbeoordeling betreft een beheerdersoordeel of is een oordeel samengesteld uit één of meer beheerdersoordelen.

In de ontwerp-factsheets die ter inzage liggen staat in de kolom "Toestand 2015" de meest recent bekende toestand.

Motivering kwaliteit:

Er is geen motivering kwaliteit gegeven.

Motivering kwantiteit:

Oordeel terrestrische ecosystemen:

In 1 Natura2000 gebied is sprake van een te lage grondwaterstand (Rottige Meenthe & Brandemeer). De oorzaken zijn uitgebreid beschreven in de PAS gebiedsanalyse.

Bij de beoordeling van de toestand van de grondwaterlichamen in het eerste SGBP is de juridische keuze gemaakt om niet een referentiesituatie te kiezen van voor de invoering van de KRW, zijnde het jaar 2000. De hydrologische situatie is sinds 2000 niet verslechterd. De toestand voor grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen (kwantiteit en kwaliteit) was daardoor goed.

Thans is de keuze gemaakt om de beleidsopgave vastgelegd in de beheerplannen Natura 2000 als uitgangspunt te nemen. Het voor SGBP gekozen referentieniveau is daarmee de gewenste hydrologische situatie voor het per gebied omschreven natuurdoel (instandhoudings- en uitbreidingsdoelstellingen). Vergeleken met dit referentieniveau is de toestand van de grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen (kwantiteit + kwaliteit) veelal niet goed. Veel gebieden zijn immers verdroogd. Dat geeft dus nu het oordeel ontoereikend voor deze gebieden.

Dit verschil in referentieniveau verklaart de verschillen in de beoordeling van de toestand van grondwaterlichamen voor grondwaterafhankelijke terrestrische ecosystemen bij SGBP 1 (groen) en SGBP 2 (rood). Er is geen sprake van een verdere achteruitgang.

Beoordeling toestand waterlichaam	Toestand 2009	Toestand 2010-2015
Totaaloordeel (op basis van de 3 testen voor het hele waterlichaam)		

Legenda: groen = goed, rood = ontoereikend, leeg = geen gegevens

*: deze toestandsbeoordeling betreft een beheerdersoordeel of is een oordeel samengesteld uit één of meer beheerdersoordelen.

In de ontwerp-factsheets die ter inzage liggen staat in de kolom "Toestand 2015" de meest recent bekende toestand.

Beoordeling trends grondwaterkwaliteit *

Is er sprake van een significant stijgende trend van concentraties van verontreinigende stoffen?	nee	
--	-----	---

* dit is niet van invloed op het eindoordeel

Motivering chemische trendanalyse:

Er is geen motivering chemische trendanalyse gegeven.

4. Maatregelen

Hier worden de maatregelen opgesomd die specifiek zijn voor het waterlichaam. Deze maatregelen vormen een aanvulling op de generieke maatregelen die zijn beschreven in het stroomgebiedbeheerplan.

Bij de maatregelen uit de plannen van 2009 is de status aangegeven. Ook andere maatregelen die tot 2015 worden uitgevoerd kunnen worden vermeld.

De nieuwe maatregelen zijn opgedeeld naar periode van uitvoering (2016 - 2021 en na 2021). Verder is aangegeven wanneer een maatregel uitsluitend is gericht op de opgave op grond van een beschermd gebied.

De vermelde voortgang per maatregel betreft gegevens die begin 2014 zijn bijgewerkt t/m 31 december 2013.

Maatregelen opgevoerd in SGBP 2009 voor de periode t/m 2015

Oorspronkelijke naam: Anti-verdrogingsmaatregelen Alde Feanen	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân	
Voortgang: In uitvoering: 1	Motivering: 2 modules uitgevoerd, 3e module nog in uitvoering
Toelichting:	met sense of urgency Motivatie: uitvoering vertraagd door bezuinigingen ILG. 1. Module 1 uitgevoerd 2. Module 2 uitgevoerd 3. Derde module is in voorbereiding.

Oorspronkelijke naam: Herprioritering bodemsanering. Nader Onderzoek + sanering GWBG Deklaag Rijn-Noord	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: saneren verontreinigd(e) landbodems / grondwater	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân	
Voortgang: In uitvoering: 1	Motivering:
Toelichting:	Geclusterde maatregel (typering winning)

Oorspronkelijke naam: Risico-analyse puntbronnen GWB-gebieden Deklaag Rijn-Noord	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: uitvoeren onderzoek	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân	
Voortgang: In uitvoering: 1	Motivering:
Toelichting:	Geclusterde maatregel (typering winning)

Maatregelen gepland voor de periode 2016-2021

Oorspronkelijke naam: Alde Feanen	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Pakket aan N2000/PAS maatregelen	

Oorspronkelijke naam: Evaluatie grondwaterbeschermingszone	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: uitvoeren onderzoek	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Evaluatie grondwaterbeschermingszone	

Oorspronkelijke naam: evaluatie grondwaterbeschermingszone	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: uitvoeren onderzoek	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: evaluatie zonerings grondwaterbescherming	

Oorspronkelijke naam: Feitendocument	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: uitvoeren onderzoek	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Nadere risicoanalyse winningen menselijke consumptie (eigen winningen en industriële winningen)	

Oorspronkelijke naam: Grootte Wielen	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Vernatting en betere beheersing waterpeil Binnenmiedepolder-zuid en Weeshûspolder	

Oorspronkelijke naam: Grootte Wielen	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Betere beheersing waterpeil Ryptsjerkster winterpolder	

Oorspronkelijke naam: Grootte Wielen	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Vernatting en betere beheersing waterpeil Ryptsjerkster zomerpolder	

Oorspronkelijke naam: Grootte Wielen	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Vernatting en betere beheersing waterpeil De Warren	

Oorspronkelijke naam: Groote Wielen	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Vernatting en betere beheersing waterpijl Binnenmiedepolder Noord	

Oorspronkelijke naam: Groote Wielen	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Optimaliseren detailwaterhuishouding Binnemiedepolder-zuid en Weeshûspolder	

Oorspronkelijke naam: Groote Wielen	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Optimalisatie habitat porseleinhoen	

Oorspronkelijke naam: Groote Wielen	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Optimalisatie habitat noordse woelmuis	

Oorspronkelijke naam: Lijst winningen menselijke consumptie	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: uitvoeren onderzoek	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Actualiseren van de lijst met winningen voor menselijke consumptie. Mogelijk staan hier nog bedrijven op die niet meer onttrekken voor menselijke consumptie.	

Oorspronkelijke naam: Merengebied	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Vernatten graslandpolders tot moerasgebied met dynamisch peil	

Oorspronkelijke naam: Merengebied	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Peildynamiek in bestaand moeras	

Oorspronkelijke naam: Merengebied	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	
Initiatiefnemer: Provincie Fryslân (Friesland)	
Andere richtlijn:	
Toelichting: Herstel zomerpolders	

Oorspronkelijke naam: Merengebied	Omvang: 1 stuks
SGBP omschrijving: overige inrichtingsmaatregelen	

Initiatiefnemer:	Provincie Fryslân (Friesland)
Andere richtlijn:	
Toelichting:	Visie op beheerproblematiek natte graslanden

Oorspronkelijke naam:	Merengebied	Omvang:	1 stuks
SGBP omschrijving:	overige inrichtingsmaatregelen		
Initiatiefnemer:	Provincie Fryslân (Friesland)		
Andere richtlijn:			
Toelichting:	Analyse 'vermoerassing' in bestaande situaties		

Oorspronkelijke naam:	Onderzoek puntbronnen Oudega	Omvang:	1 stuks
SGBP omschrijving:	uitvoeren onderzoek		
Initiatiefnemer:	Provincie Fryslân (Friesland)		
Andere richtlijn:			
Toelichting:	Onderzoek puntbronnen bij drinkwaterwinning Oudega		

Oorspronkelijke naam:	Onderzoek puntbronnen Spannenburg	Omvang:	1 stuks
SGBP omschrijving:	uitvoeren onderzoek		
Initiatiefnemer:	Provincie Fryslân (Friesland)		
Andere richtlijn:			
Toelichting:	Onderzoek naar puntbronnen drinkwaterwinning Spannenburg		

Oorspronkelijke naam:	Rottige Meenthe	Omvang:	1 stuks
SGBP omschrijving:	overige inrichtingsmaatregelen		
Initiatiefnemer:	Provincie Fryslân (Friesland)		
Andere richtlijn:			
Toelichting:	Pakket aan N2000/PAS maatregelen		

Oorspronkelijke naam:	Van Oordt's Mersken	Omvang:	1 stuks
SGBP omschrijving:	overige inrichtingsmaatregelen		
Initiatiefnemer:	Provincie Fryslân (Friesland)		
Andere richtlijn:			
Toelichting:	Pakket aan N2000/PAS maatregelen		

Oorspronkelijke naam:	Volgen sanering spoedlocatie WBB	Omvang:	1 stuks
SGBP omschrijving:	saneren verontreinigd(e) landbodems / grondwater		
Initiatiefnemer:	Provincie Fryslân (Friesland)		
Andere richtlijn:			
Toelichting:	Volgen van saneringen van 1 spoedlocatie met verspreidingsrisico's (onder regie bevoegd gezag WBB)		

Oorspronkelijke naam:	Volgen sanering spoedlocatie	Omvang:	1 stuks
SGBP omschrijving:	saneren verontreinigd(e) landbodems / grondwater		
Initiatiefnemer:	Provincie Fryslân (Friesland)		
Andere richtlijn:			
Toelichting:	Volgen van sanering van 1 spoedlocatie met verspreidingsrisico's (onder regie bevoegd gezag WBB)		

Oorspronkelijke naam:	bewustwording en voorlichting	Omvang:	***) stuks
SGBP omschrijving:	geven van voorlichting		
Initiatiefnemer:	Provincie Fryslân (Friesland)		

Andere richtlijn:	
Toelichting:	***) in totaal 12 stuks voor meerdere waterlichamen. bewustwording en voorlichting

Oorspronkelijke naam:	Evaluatie doorwerking PMV	Omvang:	***) stuks
SGBP omschrijving:	uitvoeren onderzoek		
Initiatiefnemer:	Provincie Fryslân (Friesland)		
Andere richtlijn:			
Toelichting:	***) in totaal 12 stuks voor meerdere waterlichamen. Evaluatie doorwerking PMV		

Oorspronkelijke naam:	Signaleringslijst	Omvang:	***) stuks
SGBP omschrijving:	uitvoeren onderzoek		
Initiatiefnemer:	Provincie Fryslân (Friesland)		
Andere richtlijn:			
Toelichting:	***) in totaal 1 stuks voor meerdere waterlichamen. Onderzoeken en beoordelen van de daadwerkelijke risico's van verdachte bodemverontreinigingslocaties op de Signaleringslijst		

Oorspronkelijke naam:	structurele aandacht GW belang	Omvang:	***) stuks
SGBP omschrijving:	overige instrumentele maatregelen		
Initiatiefnemer:	Provincie Fryslân		
Andere richtlijn:			
Toelichting:	***) in totaal 12 stuks voor meerdere waterlichamen. Grondwaterbelang onder aandacht brengen gemeente.		

5. Toepassing uitzonderingen

De KRW biedt ruimte om af te wijken van de doelen. Zo kan de realisatie van doelen worden gefaseerd en kunnen doelen worden verlaagd. Ook mag rekening worden gehouden met bepaalde nieuwe ontwikkelingen. Dit alles moet wel passen binnen de randvoorwaarden van de richtlijn. Het gebruik van deze uitzonderingen en de motivatie dient hier te worden gegeven.

Fasering van doelbereik tot na 2021

Fasering is aan de orde voor de indicatoren uit de 6 tests waarvoor bij onderdeel 3 de prognose voor 'toestand 2021' niet gelijk is aan "goed".

Motiveringsgrond	Kwaliteitselement
Onevenredig kostbaar	Interactie met terrestrische ecosystemen
Technisch onhaalbaar	Interactie met terrestrische ecosystemen

Motivering per motiveringsgrond

Onevenredig kostbaar

Terrestrische ecosystemen:

De verdrogingopgave en de aanpak maken deel uit van het beheerplan Natura2000. In de komende planperiode worden maatregelen uitgevoerd om de achteruitgang te voorkomen. In de volgende planperiode komen maatregelen voor herstel en uitbreiding aan bod. De onderbouwing staat in de diverse beheerplannen Natura2000.

De financiering is in belangrijke mate afhankelijk van het rijk. Ten aanzien van de inzet van PAS middelen zijn landelijke afspraken gemaakt.

Technisch onhaalbaar

Terrestrische ecosystemen:

Een deel van de noodzakelijke maatregelen kan alleen gerealiseerd worden als gronden zijn verworven. Het beleid is dat verwerven alleen op vrijwillige basis plaatsvindt. Mocht verwerven niet lukken binnen de planperiode dan worden maatregelen uitgesteld.

Doelverlaging

Conform beleidsafspraken wordt voor 2021 niet overgegaan tot doelverlaging.

Tijdelijke achteruitgang

Wordt er beroep gedaan op art. 4.6 KRW m.b.t. tijdelijke achteruitgang?

Er wordt geen beroep gedaan op art. 4.6 KRW.

Nieuwe ontwikkelingen

Wordt er beroep gedaan op art. 4.7 KRW m.b.t. nieuwe veranderingen in fysische omstandigheden van het waterlichaam?

Er wordt geen beroep gedaan op art. 4.7 KRW.